

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

12. detsember 2013*

Füüsiliste isikute kaitse isikuandmete töötlemisel — Direktiiv 95/46/EÜ — Õiguse tutvuda andmetega kasutamise tingimused — Liigsete kulutuste nõudmine

Kohtuasjas C-486/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel *Gerechthof te's-Hertogenboschi* (Madalmaad) 26. oktoobri 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 31. oktoobril 2012, menetluses, mille algatas

X,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president C. G. Fernlund (ettekandja), kohtunikud C. Toader ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- Madalmaade valitsus, esindajad: B. Koopman ja C. Wissels,
- Tšehhi valitsus, esindaja: M. Smolek,
- Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér, K. Szijjártó ja K. Molnár,
- Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna ja M. Szpunar,
- Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes ja C. Vieira Guerra,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: J. Beeko, keda abistas *barrister* J. Holmes,
- Euroopa Komisjon, esindajad: B. Martenczuk ja P. van Nuffel,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355) artiklit 12.
- 2 Taotlus esitati X algatatud menetluses seoses riigilõivu tasumisega isikuandmeid sisaldava kinnitatud koopia väljastamise eest.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 95/46 artikkel 12 „Õigus tutvuda andmetega” näeb ette:

„Liikmesriigid tagavad, et igal andmesubjektil on õigus nõuda vastutavalt töötlejalt:

- a) mõistliku aja tagant, ilma piiranguteta ja ilma liigsete viivituste ja kulutusteta:
  - kinnitust selle kohta, kas isikut ennast käsitlevaid andmeid töödeldakse, ja teavet vähemalt töötlemise eesmärkide, asjaomaste andmete liikide ja nende vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta, kellele andmed avalikustatakse;
  - arusaadaval kujul teavet töödeldavate andmete ja nende allika kohta,
  - informatsiooni isikut ennast käsitlevate andmete igasuguse automatiseeritud töötlemise loogika kohta, vähemalt artikli 15 lõikes 1 osutatud automatiseeritud otsuste puhul;
- b) võimalust vastavalt vajadusele parandada, kustutada või sulgeda need andmed, mille töötlemine ei vasta käesoleva direktiivi sätetele, eelkõige seetõttu, et andmed on ebatäielikud või ebaõiged;
- c) teatise saatmist kolmandatele isikutele, kellele andmed on avalikustatud, kõigi punkti b kohaste paranduste, kustutamiste või sulgemiste kohta, kui see ei ole võimatu või kui sellega ei kaasne ülemääraseid jõupingutusi.”

Madalmaade õigus

- 4 Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (seadus isikuandmete kasutamise kohta kohalikus omavalitsuses; *Staatsblad* 1994, nr 494; edaspidi „GBA-seadus”) artikkel 79 näeb ette:

„1. College [College van burgemeester en wethouders; linnavalitsus] teatab taotluse alusel igale isikule kirjalikult nelja nädala jooksul tasuta, kas teda puudutavaid isikuandmeid töödeldakse põhiregistris. Kui selliseid andmeid töödeldakse, saab taotluse esitaja kohaliku omavalitsuse põhiregistri kohta käiva artikli 78 lõikes 3 nimetatud kirjaliku teate. [...]

2. College võimaldab taotluse alusel igal isikul nelja nädala jooksul tasuta tutvuda teda puudutavate andmetega põhiregistris. [...]

3. College edastab taotluse alusel igale isikule nelja nädala jooksul – soovi korral kinnitatud – koopia arusaadaval kujul teda puudutavate isikuandmete kohta, mida põhiregistris töödeldakse, samuti olemasoleva teabe nende andmete päritolu kohta, kui need ei pärine taotluse esitajalt endalt. [...]

5 Gemeenteweti (kohaliku omavalitsuse seadus) artikkel 229 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Tasu võib kehtestada:

[...]

b) teenuste kasutamise eest, mida osutab kohalik omavalitsus või osutatakse tema nimel;

[...]”

6 Gemeenteweti artikli 229b lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Määrustes, mille alusel kohaldatakse tasusid artikli 229 lõike 1 punktide a ja b tähenduses, tuleb tasumäärad arvutada nii, et tasudest saadav hinnanguline tulu ei ületaks nende hinnangulisi kulutusi.
[...]”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 7 Menetluses, milles X vaidlustas liiklusalase õigusrikkumise toimepanemise eest trahvi määramise otsuse, püüdis ta tõendada, et selle trahvi sissenõudmise teatis ei jõudnud temani, kuna seda ei saadetud õigele aadressile. Selleks palus X tema elukoha kohalikul omavalitsuselt teavet teda puudutavate andmete kohta aastatel 2008 ja 2009 ja eelkõige teavet tema järjestikuste aadresside kohta. Seepeale esitas nimetatud kohalik omavalitsus kõnealuste isikuandmete kinnitatud koopia vastavalt GBA-seaduse artikli 79 lõikele 3 ning selle eest määrati tasumisele 12,80 euro suurune lõiv.
- 8 X esitas selle maksenõude peale kaebuse, mis jäeti rahuldamata. Eelotsusetaotluse esitanud kohtusse esitatud apellatsioonikaebuses väitis X, et ta ei taotlenud kinnitatud koopiat, vaid soovis üksnes saada teda puudutavaid isikuandmeid, tuginedes Wet Openbaarheid van Bestuurist (halduse avalikkuse seadus) tulenevale õiguslikule alusele. Seda õiguslikku alust arvestades on X arvamusel, et lõivu temalt nõuda ei saa.
- 9 Asjaomane kohalik omavalitsus leiab omakorda, et kõnealuseid isikuandmeid võib edastada ainult kinnitatud koopiana vastavalt GBA-seaduse artikli 79 lõikele 3. Selle koopia edastamine on erahuvides, mistõttu on tegemist lõivu eest osutatava teenusega Gemeenteweti artikli 229 lõike 1 punkti b tähenduses.
- 10 Esiteks tõdeb eelotsusetaotluse esitanud kohus, et isikuandmete kinnitatud koopiad on ainsad, mida ametiasutused ametlikult tunnistavad ja kasutavad, ning teiseks kuulub kohaliku omavalitsuse kataloogidest pärit andmete teatavaks tegemine direktiivi 95/46 kohaldamisalasse, sõltumata sellest, mis alusel on liikmesriigi õiguse kohaselt esitatud taotlus nende andmetega tutvumiseks.
- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tagab direktiivi 95/46 artikli 12 punkt a andmesubjektidele õiguse nõuda mõistliku aja tagant, ilma piiranguteta ja ilma liigsete viivituste ja kulutusteta arusaadaval kujul teavet töödeldavate isikuandmete ning samuti nende allika kohta. Nimetatud kohus peab võimalikuks selle sätte kahesugust tõlgendust:
- isikuandmed tuleb edastada ilma liigsete viivituste või liigsete kulutusteta või
  - isikuandmed tuleb edastada ilma liigsete viivituste või ilma kulutusteta.
- 12 Esimesel juhul on riigilõivu võtmine lubatud juhul, kui selle suurus ei ole liigne. Teisel juhul on riigilõivu võtmine keelatud.

- 13 Mis puudutab seda, kas kõnealune riigilõiv on liigne, siis rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Gemeenteweti artikli 229b alusel kehtestatakse riigilõivumäärad nii, et tulu ei ületaks kulutusi. Sellega ei saa siiski tagada, et riigilõivudest saadav tulu ei ületa isikuandmete edastamise kulutusi. Samuti tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, millal tuleks kehtestatud tasusid käsitada liigsetena direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a tähenduses.
- 14 Juhul kui direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a tuleb tõlgendada nii, et isikuandmete edastamine on tasuta, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas on vaja pakkuda alternatiiv tasulise koopia edastamisele GBA-seaduse artikli 79 lõike 3 alusel, lubades eelkõige tutvuda nende andmetega arvuti kaudu. Ta märgib siiski, et selline tutvumine ei kujuta endast teabe edastamist direktiivi artikli 12 punkti a tähenduses ning et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 8 kaitseb üksnes õigust tutvuda teabega. Arvuti teel andmetega tutvumine tekitab lisaprobleemi, kuna erinevalt kinnitatud koopias ei ole ametiasutustel võimalik tunnistada seda autentseks ja õigeks (7. mai 2009. aasta otsus kohtuasjas C-553/07: Rijkeboer, EKL 2009, lk I-3889) ning see ei võimalda anda registreeritud andmetest ajaloolist ülevaadet.
- 15 Neil asjaoludel otsustas Gerechtshof te's-Hertogenbosch menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas direktiivi [95/46/EÜ] artikli 12 punkti a teises taandes nimetatud töödeldavate andmete kohta teabe edastamise nõue on täidetud, kui isikul on võimalus andmetega tutvuda (vastavalt GBA-seaduse artikli 79 lõikele 2)?
  2. Kas direktiivi artikli 12 punktiga a on vastuolus riigilõivu kehtestamine töödeldavate isikuandmete edastamise eest kohaliku omavalitsuse põhiregistri koopiana?
  3. Kui vastus teisele küsimusele on eitav, siis kas kõne all olevad kehtestatud riigilõivud on liigsed direktiivi artikli 12 punkti a tähenduses?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Teine küsimus

- 16 Teise küsimusega, mida tuleb analüüsida esimesena, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt, kas direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui ametivõim nõuab isikuandmeid edastades kulutuste eest tasumist.
- 17 Kõik Euroopa Kohtule kirjalikud seisukohad esitanud liikmesriigid ja Euroopa Komisjon on arvamusel, et direktiivi 95/46 artikli 12 punkt a lubab ametivõimudel nõuda selles sättes ette nähtud isikuandmete edastamisel selliste kulutuste eest tasumist, mis ei ole liigsed.
- 18 Tuleb märkida, et direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a hollandikeelne versioon kasutab väljendit *bovenmatige vertraging of kosten*. See sõnastus võib jätta mulje, et mõiste *bovenmatige* („liigne”) käib ainult viivituste (*vertraging*) kohta, tähendades seega, et selles sättes viidatud andmete edastamine peab toimuma ilma kulutusteta.
- 19 Siiski ei saa direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a tõlgendamisel analüüsida üksnes selle hollandikeelset versiooni. Nimelt välistab vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale liidu õigusakti ühetaolise kohaldamise ja järelikult ka ühetaolise tõlgendamise nõue, et selle akti ühte versiooni käsitletak teistest versioonidest eraldiseisvana, vaid eeldab selle akti tõlgendamist lähtuvalt nii akti vastuvõtja tegelikust tahtest kui ka viimase taotletavast eesmärgist ja seda eelkõige kõiki keeleversioone arvesse võttes (vt eelkõige 12. novembri 1969. aasta otsus kohtuasjas 29/69: Stauder, EKL 1969, lk 419,

punkt 3; 8. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-280/04: Jyske Finans, EKL 2005, lk I-10683, punkt 31, ning 7. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-445/09: IMC Securities, EKL 2011, lk I-5917, punkt 25).

- 20 Direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a muud keeleversioonid peale hollandikeelse versiooni ei sisalda aga viiteid, mille põhjal võiks asuda seisukohale, et liikmesriigid peavad selles sättes toodud andmed edastama tasuta. Vastupidi, nimelt ilmneb selle sätte hispaania- (*sin retrasos ni gastos excesivos*), taani- (*uden større ventetid eller større udgifter*), saksa- (*ohne unzumutbare Verzögerung oder übermäßiger Kosten*), prantsus- (*sans délais ou frais excessifs*), itaalia- (*senza ritardi o spese eccessivi*), portugali- (*sem demora ou custos excessivos*) ja soomekeelsest (*aiheetonta viivytystä tai aiheettomia kustannuksia*) versioonist, et liikmesriigid peavad edastama need andmed ilma liigsete kulutusteta.
- 21 Asjaomase sätte teatud keeleversioonid, näiteks inglisi- (*without excessive delay or expense*) või rootsikeelne (*större tidsutdräkt eller kostnader*) versioon, on sarnaselt hollandikeelse versiooniga tõesti teatud määral mitmetähenduslikud osas, milles sõna „kulutused” ei ole omadussõnaga „liigsed” sõnaselgelt piiritletud. Ometi ei näe nimetatud sätte ükski keeleversioon üheselt ette, et selline edastamine peab toimuma tasuta.
- 22 Direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a sõnastusest ilmneb seega, et see säte ei kohusta ega keela liikmesriike nõudmast isikuandmetega tutvumise õiguse kasutamisel kulutuste eest tasumist, tingimusel et nende kulutuste suurus ei ole liigne.
- 23 Järelikult tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui ametivõim nõuab isikuandmeid edastades kulutuste eest tasumist.

Kolmas küsimus

- 24 Kolmanda küsimusega tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, millised kriteeriumid võimaldavad tagada, et isikuandmetega tutvumise õiguse kasutamisel nõutud kulutuste suurus ei ole direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a tähenduses liigne.
- 25 See säte näeb ette, et liikmesriigid tagavad andmesubjektile õiguse tutvuda oma isikuandmetega ning teabega nende andmete vastuvõtjate või vastuvõtjate kategooriate kohta ning nende andmete automatiseeritud töötlemise loogika kohta. Arvestades seda, mis toodi välja teise küsimuse analüüsimisel, tuleb seda sätet tõlgendada nii, et liikmesriigid peavad tagama andmetega tutvumise õiguse kasutamise ilma piirangute, liigsete viivituste ja liigsete kulutusteta.
- 26 Liikmesriigid peavad seega kindlaks tegema, kas direktiivi 95/46 artikli 12 punktis a toodud andmete edastamine toob kaasa kulutuste eest tasumise, ning kui see on nii, määrama kindlaks kulutuste suuruse tasemel, mis ei ole liigne.
- 27 Siiski tuleb tõdeda, et nimetatud säte ei täpsusta kriteeriume, mille alusel võib samas sättes ette nähtud andmetega tutvumise õiguse kasutamise korral pidada liigseteks kulutusi, mille eest liikmesriik on tasumist nõudnud. Selleks tuleb direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a tõlgendada lähtudes direktiivi ülesandest, pidades silmas direktiivi eesmärke.
- 28 Nii peavad liikmesriigid, kes nõuavad kulutuste eest tasumist direktiivi 95/46 artikli 12 punktis a viidatud andmetega tutvumise õiguse kasutamisel, määrama kindlaks nende kulutuste suuruse tasemel, mis väljendaks õiglast tasakaalu ühelt poolt andmesubjekti huvi vahel kaitsta oma eraelu puutumatumust eelkõige õigusega saada arusaadaval kujul teavet, selleks et vajadusel oleks tal võimalik kasutada õigust nõuda andmete parandamist, kustutamist või sulgemist, kui nende töötlemine ei ole direktiiviga

kooskõlas, ning õigust esitada vastuväiteid ja kaebus, ning teiselt poolt koormuse vahel, mis selle teabe edastamise kohustuse tõttu vastutava töötleja jaoks kaasneb (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Rijkeboer, punkt 64).

- 29 Seoses eraelu puutumatus kaitse olulisusega, mida on esile toodud direktiivi 95/46 põhjendustes 2 ja 10 ning Euroopa Kohtu praktikas (vt eespool viidatud kohtuotsus Rijkeboer, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika) ning mis on sisse kirjutatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklisse 8, tuleb asuda seisukohale, et direktiivi artikli 12 punkti a alusel kulutuste eest tasumine ei saa olla määratud tasemele, mis võib takistada selle sättega tagatud õiguse tutvuda andmetega kasutamist.
- 30 Tuleb tõdeda, et juhul, kui liikmesriigi ametivõim nõuab, et füüsiline isik tasuks teda puudutavate andmetega tutvumise õiguse kasutamise kulutuste eest, ei tohi direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a kohaldamisel nende kulutuste suurus ületada nende andmete edastamise kulu. Selline ülempiir ei võta liikmesriikidelt siiski õigust määrata nende kulutuste suurus kindlaks madalale tasemele, et tagada andmetega tutvumise õiguse tõhusus kõikide füüsiliste isikute jaoks.
- 31 Seega tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a tuleb tõlgendada nii, et tagamaks, et isikuandmetega tutvumise õiguse kasutamisel ei ole kulutuste suurus selle sätte tähenduses liigne, ei tohi nende kulutuste suurus ületada nende andmete edastamise kulu. Liikmesriigi kohtul tuleb põhikohtuasja asjaolusid arvestades viia läbi vajalik kontroll.

Esimene küsimus

- 32 Esimesest küsimust tuleb mõista nii, et see esitati ainult siis, kui direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a oleks tulnud tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui ametivõim nõuab isikuandmeid edastades kulutuste eest tasumist. Arvestades aga teisele küsimusele antud vastust, ei ole esimesele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 33 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta artikli 12 punkti a tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui ametivõim nõuab isikuandmeid edastades kulutuste eest tasumist.**
- 2. Direktiivi 95/46 artikli 12 punkti a tuleb tõlgendada nii, et tagamaks, et isikuandmetega tutvumise õiguse kasutamisel ei ole kulutuste suurus selle sätte tähenduses liigne, ei tohi nende kulutuste suurus ületada nende andmete edastamise kulu. Liikmesriigi kohtul tuleb põhikohtuasja asjaolusid arvestades viia läbi vajalik kontroll.**

Allkirjad